

Actie: risicovol spel komt tot leven én blijft

BRON: Expertisecentrum Kinderopvang, 2024

Mogelijk gemaakt met een projectsubsidie van Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Deze tool is bedoeld om pedagogisch professionals te laten oefenen in de eigen praktijk, dit kan zowel tijdens als na afloop van een implementatieproces.

VOOR WIE

Pedagogisch coaches en pedagogisch professionals

DOEL

De tool is bedoeld als hulpmiddel om pedagogisch professionals in de eigen praktijk te laten oefenen met verschillende aspecten van risicovol spel.

WAT

De tool bestaat uit kaartjes met daarop korte opdrachten die pedagogisch professionals tijdens hun werk kunnen uitvoeren. De opdrachten vragen geen voorbereiding of extra tijd en zijn daardoor makkelijk uit te voeren tijdens het werk. Pedagogisch professionals kunnen bij de start van hun dienst een kaartje uit de pot halen. De bedoeling is dat zij de opdracht tijdens die dienst uitvoeren. Zo worden de professionals uitgedaagd om te oefenen in de eigen praktijk.

WERKWIJZE

Ter voorbereiding knip je de kaartjes los en doe je ze in een pot of bakje. Tijdens een teamoverleg kun je de pot met opdrachten introduceren. Leg uit dat de bedoeling is dat de professionals bij de start van hun dienst een kaartje uit de pot halen. De opdracht vraagt geen voorbereiding of extra tijd en het zijn korte opdrachten om te oefenen met risicovol spel. Je kunt zelf bepalen welke opdrachten je in de pot doet, wanneer en hoe lang je de professionals dagelijks een kaartje uit de pot laat halen.

Je kunt de kaartjes gebruiken ter ondersteuning van een implementatieproces. Door de korte opdrachten moedig je de professionals aan om dagelijks kort, maar bewust aandacht te hebben voor risicovol spel. Het is belangrijk om terug te komen op de ervaringen, bijvoorbeeld tijdens een teamoverleg. Als je de kaartjes gebruikt in het kader van borging is het advies om dit geregeld te herhalen, bijvoorbeeld ieder kwartaal gedurende een week. Tijdens een teamoverleg kun je dan kort de ervaringen bespreken. Zo houd je het onderwerp op een efficiënte en leuke manier levend!

Tip: Geef de pedagogisch professionals de uitdaging mee om aan het einde van de dag elkaars opdracht van die dag te raden.

→ De opdrachten

Probeer vandaag alert te zijn op een risicovolle situatie en maak daarbij bewust een risico-voordeel afweging ('risk-benefit assessment'): Je beoordeelt of het positieve van de ervaring opweegt tegen de mogelijke negatieve ervaring van het niet lukken en zich bezeren. Afhankelijk daarvan grijp je al dan niet in.

Voor de duidelijkheid: bij gevaar - iets dat een kind zelf niet overziet - staat de veiligheid voorop en grijp je uiteraard altijd in om grote risico's te voorkomen!

Probeer vandaag bij een risicovolle situatie eens tot 30 te tellen. Gebruik die tijd voor de afweging: is het noodzakelijk om in te grijpen of weegt het mogelijke voordeel op tegen het nadeel?

Voor de duidelijkheid: bij gevaar - iets dat een kind zelf niet overziet - staat de veiligheid voorop en grijp je uiteraard altijd in om grote risico's te voorkomen!

Probeer vandaag bij een risicovolle situatie uit de 'pas op, kijk uit-stand' te blijven. Zo voorkom je dat je bij een klein risico ingrijpt en uit gewoonte handelt. Bekijk in plaats daarvan hoe het spel zich ontwikkelt.

Voor de duidelijkheid: bij gevaar - iets dat een kind zelf niet overziet - staat de veiligheid voorop en grijp je uiteraard altijd in om grote risico's te voorkomen!

Als je vandaag onverhoopt moet ingrijpen bij een risicovolle situatie, probeer dat dan te doen zonder het spel direct te stoppen. In plaats daarvan geef je alternatieven.

Als je vandaag onverhoopt moet ingrijpen bij een risicovolle situatie, probeer dan kalm te reageren. Leg de risico's rustig en rationeel uit. En draag veiliger alternatieven aan waar nodig.

Volg vandaag tijdens het buitenspelen een kind gedurende ongeveer 5 minuten. Welke informatie levert jou dat op over de behoefte aan uitdaging en risico van dit kind?

Probeer je vandaag bij een risicovolle situatie eens zo lang mogelijk afzijdig te houden, zodat het kind of de kinderen zelf het verloop van het spel kunnen bepalen.

Voor de duidelijkheid: bij gevaar - iets dat een kind zelf niet overziet - staat de veiligheid voorop en grijp je uiteraard altijd in om grote risico's te voorkomen!

Kijk vandaag eens of alle categorieën van risicovol spel aan bod komen

DE ZES CATEGORIEËN ZIJN:

- Spelen op hoogte
- Spelen op snelheid
- Ruig spel
- Spelen met riskante gereedschappen
- Spelen in de buurt van gevaarlijke elementen als water en vuur
- Uit het zicht spelen

VOOR HET JONGE KIND ZIJN ER TWEE AANVULLENDE CATEGORIEËN:

- Spelen met impact
 - 'Plaatsvervangend' risicovol spel.
- Spelen met impact is het zichzelf of spullen laten botsen met andere objecten of andere kinderen. Plaatsvervangend risicovol spelen is het kijken naar het risicovol spelen van anderen.

Probeer vandaag tijdens het vrij spel eens bewust een situatie te creëren waarin kinderen risicovol spel kunnen laten zien. Bijvoorbeeld met behulp van loose parts.

Kijk vandaag eens 5 minuten met andere ogen naar de **buitenruimte**: Welke mogelijkheden voor risicovol spel zijn hier eigenlijk voor de kinderen? Ben je hier tevreden over? Komen alle categorieën van risicovol spel aan bod?

DE ZES CATEGORIEËN ZIJN:

- Spelen op hoogte
- Spelen op snelheid
- Ruig spel
- Spelen met riskante gereedschappen
- Spelen in de buurt van gevaarlijke elementen als water en vuur
- Uit het zicht spelen

VOOR HET JONGE KIND ZIJN ER TWEE AANVULLENDE CATEGORIEËN:

- Spelen met impact
 - 'Plaatsvervangend' risicovol spel.
- Spelen met impact is het zichzelf of spullen laten botsen met andere objecten of andere kinderen. Plaatsvervangend risicovol spelen is het kijken naar het risicovol spelen van anderen.

**Kijk vandaag eens 5 minuten met andere ogen naar de binnenruimte:
Welke mogelijkheden voor risicovol spel zijn hier eigenlijk voor de kinderen?
Ben je hier tevreden over? Komen alle categorieën van risicovol spel aan bod?**

DE ZES CATEGORIEËN ZIJN:

- Spelen op hoogte
- Spelen op snelheid
- Ruig spel
- Spelen met riskante gereedschappen
- Spelen in de buurt van gevaarlijke elementen als water en vuur
- Uit het zicht spelen

**VOOR HET JONGE KIND ZIJN ER
TWEË AANVULLENDE CATEGORIEËN:**

- Spelen met impact
 - 'Plaatsvervangend' risicovol spel.
- Spelen met impact is het zichzelf of spullen laten botsen met andere objecten of andere kinderen.
Plaatsvervangend risicovol spelen is het kijken naar het risicovol spelen van anderen.

**Vraag je collega vandaag om alert te zijn op risicovolle situaties
waarbij jij in de lead bent en vraag om tips en tops.**

**Probeer vandaag alert te zijn op de regels die jullie hebben.
Wanneer doe je een beroep op een regel? Vind je die regel eigenlijk wel nodig?
En in hoeverre belemmert die regel het risicovol spel van de kinderen?**

**Probeer vandaag alert te zijn op de regels die jullie hebben.
En vraag je af of het nodig is om die regel voor alle kinderen te hanteren?**

**Probeer vandaag bij een van de kinderen tijdens de overdracht aan ouders
te vertellen over een risicovolle situatie die het kind meemaakte.
Probeer daarbij uit te leggen dat:**

- Het kind ervan leert, het bevordert de 'risico-competentie'.
- Het onderdeel is van het 'normale' spelen.
- Je weet welke uitdagingen het kind aankan ('Ik zie dat úw kind dit nodig heeft.').

Kies vandaag een van de categorieën van risicovol spel (spelen op hoogte, spelen op snelheid, ruig spel, spelen met riskante gereedschappen, spelen in de buurt van gevaarlijke elementen als water en vuur, en uit het zicht spelen) en probeer bewust een situatie te creëren waarin kinderen dat spel kunnen spelen. Het kan ook gaan om een begeleide activiteit.

Probeer vandaag bij een risicovolle situatie eens heel bewust te bedenken wat in dit geval zwaarder weegt: het risico of de speelwaarde, oftewel het positieve van de ervaring.

Voor de duidelijkheid: bij gevaar - iets dat een kind zelf niet overziet - staat de veiligheid voorop en grijp je uiteraard altijd in om grote risico's te voorkomen!

Probeer vandaag eens heel bewust te zijn van je eigen reacties op risicovolle situaties. Zijn je reacties sterker bij bepaalde categorieën van risicovol spel? Maak dit later nog eens bespreekbaar met je collega's, bijvoorbeeld tijdens een teamoverleg.

Kijk vandaag eens naar het risicovol spelen van de kinderen en probeer te bedenken welk spel jou als kind het meest aansprak. Waarom sprak jou dat spel jou het meest aan?